

Förenklingsförslag: Processen för dispens för att flytta stenmur eller odlingsröse behöver förenklas för företagaren

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Idag finns ett skydd för biotoper i odlingslandskapet (MB 7 Kap 11§). Det handlar om diken, stenrösen/stenhögar, stenmurar, alléer mm. Dessa är skapade av människan och är rester från forna tiders brukande. Idag utgör de livsmiljöer för växter och djur och är till stora delar en naturlig del av odlingslandskapet. Samtidigt kan de i vissa fall utgöra hinder för dagens brukande där framkomlighet för maskiner är viktig. För att få tillstånd att flytta eller ändra en biotop behövs en dispens och förfarandet för att flytta eller ändra biotopen kan upplevas som svår och det är svårt att förutse om en biotop kommer att få flyttas. Det förekommer att företag ändrar på biotoper utan tillstånd eller dispens. Därför krävs enklare regler för när dessa odlingshinder får flyttas/ändras.

Sedan en lagändring 2014 går det att söka dispens från biotopskyddet i MB 7 kap. 11 b § med motiveringen att biotopen behöver ändras/flyttas/tas bort för att utveckla eller bibehålla ett aktivt brukande av jordbruksmarken. Samtidigt kan vi konstatera att det krävs dispens även för ytterst små ändringar. När det gäller stenmurar så är det två huvudsakliga problem: 1. Det saknas möjlighet att göra ens små ändringar i stenmuren utan att söka dispens. 2. Bevisbördan för att få dispens är ibland alltför hög för markägaren.

Varför är det ett problem?

I stenmursrika områden skär murarna ofta genom åkrar och skapar då inlåsningseffekter som gör brukandet svårare. Det innebär längre körningar, mer utsläpp och sämre ekonomi. Vissa ytor kan inte brukas alls. Flera av dessa områdena finns där brukandet idag är på tillbakagång. Där kan förekomst av stenmurar vara det som gör att brukandet helt upphör, vilket är till skada för den biologiska mångfalden och för produktionen av livsmedel och öppet landskap.

För att använda en modern maskinpark krävs större öppningar och möjlighet att flytta murar till annan plats där de inte är i vägen för brukandet.

En sådan flytt medför marginell påverkan på biologisk mångfald då elementen finns kvar men på annan plats i närheten av ursprungsplatsen.

Hur omfattande är problemet?

I stenmurstäta områden är detta ett stort problem. Samtidigt är det i dessa områden vanligt med stenmurar att enskilda flyttar inte innebär någon större konsekvens för den biologiska mångfalden.

Vad är målet?

Lagstiftningen ger jordbruket möjlighet att få dispens för åtgärder som behövs, men för stenmurar skulle det behövas regler som gör det möjligt med vissa åtgärder utan dispens. Därutöver skulle det behövas en möjlighet för respektive länsstyrelse att göra egna undantag utifrån den lokala situationen.

Förslag på lösning

Mellan 2018-21 hanterades 281 dispensärenden för jordbruket och 87% av dem beviljades helt eller delvis. 154 ärenden handlade om stenmurar. Eftersom det idag inte finns någon nedre gräns för vilka ingrepp i elementen som behöver prövas innebär det att allt måste hanteras inom ramen för dispens. Att en stor del av ärendena resulterar i bifall indikerar att det finns utrymme för att införa fler steg där den lägsta nivån på åtgärder inte kräver dispens, samt nästa nivå kräver anmälan. Först vid större ingrepp krävs dispens.

Detta skulle innebära förenklingar för både myndigheter och företagare.

En möjlig lösning är att det för stenmurar ska vara möjligt att bredda en befintlig öppning till maximalt 8 meter utan dispensansökan. Detta skulle kunna ske genom ett anmälningsförfarande där tillsynsmyndighet kan ge råd om hur lantbrukaren lämpligast går tillväga.

Denna anmälan ska kunna ske via SAM-internet.

I de flesta fall innebär förslaget att befintliga stenar flyttas till annan plats där nya värden kommer uppstå. Förlusten av biologisk mångfald blir därmed minimal.

Nollalternativ

Svårbrukade arealer kommer drabbas negativt och på sikt minskar hävden av jordbrukslandskapet.

Regelverk

MB 7 kap 11§b

Förordning 1998:1252. Bilaga 1

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/odlingslandskapet/storrebetesfallor-och-lonsamma-lantbruk/>

Kontaktperson

Erik Evestam, äganderättsexpert LRF

E-post: erik.evestam@lrf.se

Telefon: 010-184 42 50

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

